

Grünhut Zoltán Angolagate

2008. október 6-án kezdődött meg Párizsban annak a 42 vádlottnak – köztük több prominens személyiségnek – a pere, akiket Angola számára folytatott illegális fegyverkereskedelemmel, törvénytelen kőolajcsempészéssel, illetve korrupcióval gyanúsítanak. Az ügyvel kapcsolatos nyomozás több mint hét évig tartott, a francia ügyészség 2007 áprilisában nyújtotta be több ezer oldalas vádiratát a bírósághoz.

A nyomozati anyagban leírtak megértéséhez egészen 1991. május 31-ig kell visszamennünk, ekkor ugyanis José Eduardo dos Santos angolai államfő és Jonas Savimbi, a kormányellenes UNITA gerillacsoport vezetője, portugál közvetítés mellett, rendezési megállapodást írtak alá Lisszabonban. A felek ebben elfogadták, hogy a polgárháború során szembenálló mintegy 150000 fegyverest leszerelik, a kormányerők és az UNITA egységeiből közös, 50000 fős Angolai Fegyveres Erőket állítanak fel (40000 szárazföldi katonával, 6000 haditengerész-

szel és 4000 tagot tömörítő légerővel), továbbá 1992-ben elnökválasztásokat tartanak, melyen Jonas Savimbi is indulhat jelöltként.

A korábbi portugál gyarmat, a hetvenes évek elejétől-közepétől állandó harcok színterévé váló Angola belső konszolidálódása ezzel kezdetét vette, azonban a körülmények túlzott optimizmusra nem adhattak okot, még úgy sem, hogy az ENSZ megerősített békemisszióval tért vissza az országba (UNAVEM II). Az államfő-jelöltek, immáron urnák előtti választási harcát dos Santos nyerte meg, a szavazáson résztvevők közel felének voksát besöpörve. A csak lassan haladó leszerelés miatt katonailag még mindig igen erős UNITA vezetője, Jonas Savimbi csalással vádolta meg riválisát, mire a felszín alá kényszerített társadalmi ellenségesség erőre kapott, a le nem zárt polgárháborúnak új, a korábbiaknál talán még tragikusabb fejezetei kezdtek íródni. Mindez 1992-ben történt, vagyis a hidegháborús logika a világ e részében még nem vesztette egyértelműen érvényét, így a kiújuló harcokban a Nyugat, ha nem is egyértelműen, de visszasorolódni látszott korábbi támogatótja, az UNITA mögé, miközben a kormányerők már nem számíthattak a korábbi szovjet segítségre.

A zűrzavaros helyzetben José Eduardo dos Santos, az állam és a kormányzó MPLA elnöke kénytelen volt gyorsan új hadianyag-forrás után nézni. Eleinte Franciaországban kilincselte fegyverszállítmányok érdekében, azonban mind François Mitterrand államfő, mind Edouard Balladur kormányfő visszautasította. Dos Santos így Jean-Bernard Curialhez, a Francia Szocialista Párt Afrika-szakértőjéhez fordult, leszögezve, hogy a szükséges hadianyagokért nemcsak készen áll fizetni, de Angola hatalmas olajtartalékait is hajlandó megnyitni a külföldi – elsősorban persze francia – beruházók előtt. Curial rövidesen kapcsolatba lépett Jean-Christophe Mitterrand-nal, az államfő fiával, aki egyet nem értve apja „Angola-politikájával” beszámolt a fejleményekről a Brencó International elnevezésű mamutvállalat vezetőjének, Pierre Falcone-nak. Falcone nemcsak kiterjedt külkapcsolatokkal rendelkező üzletemberként volt ismert, hanem a jobboldali, az angolai események tekintetében Mitterrand fiával azonosan gondolkodó Charles Pasqua belügyminiszter tanácsadójaként is.

A beavatottak köre később tovább bővült mind nagyobb hatalmi potenciált maga mögött tudva, mígnem 1993 novemberében a Falcone vezette

*José Eduardo Dos Santos angolai elnök
Fotó: Ricardo Stuckert – Agencia Brasil*

Brenco International le nem szállította az első, 43 millió dolláros fegyverszállítmányt az MPLA számára. José Eduardo dos Santos 1994 végéig összesen 633 millió dollárért vásárolt hadianyagokat e forrásból (még nem egyértelműen tisztázott adatok szerint a szállítás egészen 1998-ig tartott, nagyjából 780 millió dollár értékben). A megszámlálhatatlan mennyiségű könnyűfegyveren és a hozzávaló lőszeren túl, többek között 420 harcoksi, 12 helikopter és 6 hadihajó került az angolai kormányerőkhöz. A rakományok elsősorban Oroszországból, kisebb részben Szlovákiából indultak útnak a polgárháború sújtotta afrikai ország felé, a beszerzést Arkadij Gajdamak orosz születésű izraeli üzletember-politikus bonyolította.

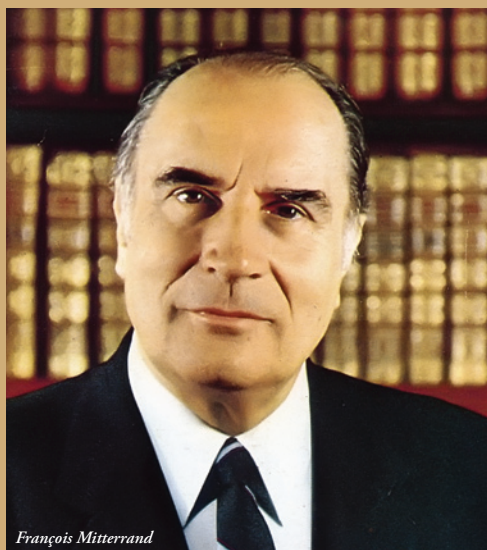
Pierre Falcone és José Eduardo dos Santos között Angola franciaországi nagykövete, Elísio de Figueiredo közvetített, aki lapértesülések szerint összesen 18 millió dollárt tehetett zsebre szolgálataiért. Hozzá hasonlóan sokan mások is részesedtek az egyre csak szélesedő, a fegyverszállításon túl számos további jövedelmező üzletet kínáló titkos kapcsolatból. Jean-Charles Marchiani, korábbi prefektus, Charles Pasqua egyik fő tanácsadója például több százezer dollárt kapott a Brenco Internationaltól egy, az érintett felek között létrejött távlati szerződésben való közvetítésért, míg Paul-Louis Sulitzer író a média befolyásolását váltalta magára – közel félmillió dollárért.

A háttérben zajló titkos ügyletek, csempészések bizonyos részletei az 1995-ös francia elnökválasztás alkalmával kerültek napfényre, mégpedig a Jacques Chirac-kal szemben Edouard Balladurt

támogató Charles Pasqua-val összefüggésben. A kiszivárogtatott információk alapján vizsgálni kezdő Francia Adóügyi Hivatal viszonylag hamar eljutott a Brenco International vállalathoz, illetve Pierre Falcone-hoz, s a lefoglalt papírok alapján a rendőrség is bekapcsolódott a nyomozásba. 2000. december 1-jén a hatóságok őrizetbe vették Falcone-t, majd egy héttel később nemzetközi elfogatóparancsot adtak ki Arkadij Gajdamak ellen. Jean-Christophe Mitterrand-ért december 21-én érkezett meg a rendőrség, húsz nap múlva azonban óvadék (750000 dollár) fejében szabadlábra helyezték. 2004-ben a néhai elnök fiát első fokon adócsalás vétségében bűnösnek találták, és két év-hat hónap felfüggesztett szabadságvesztésre ítélték.

Jean-Philippe Courroye államügyész 2007 áprilisában adta át 42 nevet tartalmazó vádemelési kérelmét, mely alapján 2008. október 6-án kezdte meg, az előreláthatólag összesen 58 kitűzött tárgyalási fordulóból álló, egészen 2009. márciusáig tartó pereljárást az illetékes bíróság. A gyanúsítottak listáján – mint fővádlottak – ott van Pierre Falcone és Arkadij Gajdamak (mindketten távoztak azóta Franciaországból, Gajdamak az évek során ismert politikussá vált Izraelben, indult az idén novemberben tartott helyhatósági választásokon is mint jeruzsálemi polgármester-jelölt, s bár alig pár százalékot kapott biztos ott lesz saját pártjának listavezetőjeként az előrehozott, országos voksoláson is), továbbá Jean-Christophe Mitterrand, Charles Pasqua, Jean-Charles Marchiani, Paul-Louis Sulitzer, Georges Fenech (szintén képviselő), valamint az egykori államfő, Francois Mitterrand és a jelenlegi, Nicolas Sarkozy tanácsadója, Jacques Attali, aki 160000 dollár fejében gondozta a főkolompások kérdéses adóügyeit.

Az angolai kormány úgy tűnik hiába tiltakozott többször is hivatalosan, mondván Párizs e tárgyalást nem folytathatja le, mivel a per során egyrésztől államtitkok kerülhetnek nyilvánosságra megsértve az afrikai ország belső szuverenitását, másrészt a fegyverszállítás soha nem érintette Franciaországot. Ezen állásponttal ért egyet Hervé Morin francia védelmi miniszter is, s biztos állítható, hogy Nicolas Sarkozy is szívesen elhagyta volna a tárgyalást, hiszen igen aktív kül- és Afrika-politikájában kiemelt partner Angola. Mindenesetre a nemzetközi bonyodalmak elkerülése végett nemcsak José Eduardo dos Santos államfő, de egyetlen, az ügyben érintett angolai szereplő neve sem szerepel a vádlottak listáján...

François Mitterrand